

Politik Bilim

Çağın Neresindeyiz? (3)

Aykut Göker

<http://www.inovasyon.org>; hagoker@ttmail.com

Türkiye’de kurulu enformasyon ve telekomünikasyon sanayilerine ilişkin dış ticaret bilânçosunu vermiştim: **İhrâcât 2,619; ithâlât 9,925; açık 7,306 milyar \$’...** Bu açık, elbette, doğrudan sanayinin değil, ülkenin enformasyon ve telekomünikasyon mal ve hizmetlerindeki ‘dışalım’ ve ‘dışsatım’ arasındaki farkı gösterir. Ama aynı açık, dolaylı olarak da, mevcut sanayinin yetenek düzeyini ortaya koyan bir göstergedir. Çünkü, sanayimizin üretme yeteneğinde olmadığı mal ve hizmetlerin *dışalımından* kaynaklanmaktadır. Kaldı ki, bu dışalımın önemli bir bölümünü de sanayimizin “üretim” hânesine yazılan malların **montajında** kullanılan elektronik komponentler oluşturmaktadır. Onun içindir ki bu açığın sanayimizin de açığı olduğu rahatlıkla söylenebilir.

Şimdi konuya, 2008 verileri bazında, daha yakından; ana mal ve hizmet grupları açısından bakalım. Açık vermediğimiz tek mal grubu var: **Tüketici elektroniği**... Meritebe olarak 2,2 milyar \$’lık ihrâcâta karşılık bunun yarısı kadar da ithâlât yapmışız. Bu gruptaki başlıca ihraç ürünümüzün, montajını Türkiye’de yaptığımız TV alıcıları olduğu biliniyor. Bu grubun dışında, **bilgisayar cihazları, iletişim cihazları, elektronik komponentler, ölçüm cihazları ve hassas cihazlar** gibi hiçbir ana mal grubunda dişe dokunur ihrâcâtımız yok ve hepsinde açık vermişiz. Toplam dış ticaret hacmi 1 milyar \$ mertebesinde olan **enformasyon ve telekomünikasyon hizmetlerinde** de 400 milyon \$ açığımız var.

Söz konusu mal ve hizmetler ihrâcâtının ülkelerin toplam ihrâcâtındaki ağırlıklarının hangi mertebede olduğu, ülke sıralamalarında, çağımızın özelliği dikkate alınarak kullanılan önemli bir göstergedir. 2008 yılında OECD’ye üye ülkeler ortalaması tam %10... Türkiye’deyse bu oran 1998-2006 arasında %3,8’le 4,8 arasında seyretmiş ve 2008’de **%2’ye** düşmüş... Bu oranla Türkiye, 30 ülke arasında 27. sırada... Rasgele birkaç ülke için bu oranları meritebe olarak vereyim: G. Kore ve Macaristan %25; Meksika %20; İrlanda ve Slovakya %17,5; Finlandiya %17; Çek Cumhuriyeti %16; Hollanda ve Japonya %15; ABD %13; İsveç %10; Birleşik Krallık %9; Almanya, Polonya ve Portekiz %8...

Önemli bir göstergeye daha, **açıklanmış göreceli üstünlük endeksi**’ne, geliyorum. **OECD Information Technology Outlook 2010**’da yapılan sıralamada, bu endeks (*Balassa Index*), ülkenin anılan mal gruplarındaki ihrâcâtının toplam ihrâcâtındaki payı, OECD’ye üye ülkelerin aynı mal gruplarındaki toplam ihrâcâtının toplam OECD ihrâcâtındaki payına bölünerek hesaplanmış. Bu endeks 1’den ne kadar büyükse, ülkenin o mal gruplarındaki rekabet yeteneği de o denli yüksek sayılıyor; 1’den ne kadar küçükse de o denli zayıf... İşte bu göstergeye göre de Türkiye, **0,20** endeksiyle, 30 ülke arasında **son dörde girmiş**... İlk sırada G. Kore var; endeksi 2,75 dolayında...

Değindiğim son iki gösterge, ülkelerin, anılan mal gruplarının üretiminde ne ölçüde uzmanlaştıklarını ortaya koyuyor. Biz uzmanlaşmamışız. Yalnızca bu iki göstergeye bakarak bile, ülkemizin, çağımıza damgasını vuran sanayi dallarında başarısız kaldığı ve bu sanayilere hayat veren teknoloji dalgasına tutunabilmeyi başaramadığı söylenebilir. Bu hükme varmadan önce, ülkelerin söz konusu sanayilerinde yaratılan katma değer ve istihdamın toplam içindeki paylarıyla ilgili kıyaslamaları da vermek isterdim ama, ne yazık ki, Türkiye bu iki kategoride OECD’ye veri sunmamış. *İhmal edilebilir* olduğu için mi, demekten kendimi alamıyorum. Bir fikir vermek için şu bilgileri aktarayım: Bu sanayilerin payları, OECD ortalaması olarak, katma değerde %8, istihdamda %6 mertebesinde. AB’nin ilk 15 üye ortalamasındaysa paylar, OECD ortalamalarına çok yakın...

Çağımızın neresinde olduğumuz konusunda herhangi bir tereddüdümüzün kalmaması için, gelecek hafta, çarpıcı bir iki gösterge daha verip konumuzu noktalayacağım.

CBT. 07 Ocak 2011